

**BRONXIAL ASTMA KASALLIGINI ZAMONAVIY  
DAVOLASH USULLARI**

*Xojiyev Azimjon Axmedovich*  
*Xo'jaobod Abu Ali ibn Sino nomidagi*  
*Jamoat salomatligi texnikumi*  
*Terapiya fani o'qituvchisi*



**Bronxial astma** – bu inson nafas olish tizimining surunkali yallig'lanishi. Kasallik bolalik davrida (o'n yoshgacha) rivojlanishi mumkin, lekin to'g'ri davolash usullari qo'llanilganda butunlay sog'ayib ketish mumkin.



**Astma to'rt bosqichda sodir bo'ladi:**

- intermittiv, ya'ni davriy (kasallikning kuchayishi va astmatik xurujlar oyiga bir yoki ikki marta sodir bo'lishi mumkin);
- yengil darajadagi persistiv (kasallikning kuchayishi va astmatik xurujlar har hafta sodir bo'ladi);
- o'rta darajadagi persistiv (kasallikning kuchayishi har kuni, xurujlar esa kechasi bir necha marta sodir bo'ladi);
- og'ir darajadagi persistiv (kasallik kun davomida kuchayadi, kechasi doimiy ravishda xuruj bo'lib turadi).

**Sabablari**

Kasallik bronxlar yallig'lanish, shish yoki balg'am quyqalari tufayli torayib ketganda paydo bo'ladi.

Astma turli sabablarga ko'ra paydo bo'lishi mumkin:

- irsiy moyillik;
- allergiya (chang va gulchanglar, hayvon junlari, oziq-ovqat va kimyoviy moddalarga nisbatan);

- noqulay muhit (tamaki tutuni, bezovta qiluvchi gazlar);
- bakterial va virusli turdagi infeksiyalar (bronxit, gripp);
- dori vositalari (yallig'lanishga qarshi, harorat tushiruvchi, og'riq qoldiruvchi vositalar);

- stress, qo'rquv, boshqa hissiy kechinmalar;
- me`yordan ortiq jismoniy faollik.

### **Bronxial astma belgilari**

Ushbu kasallik uchun xos belgilar:

- yo'tal xurujlari (kechasi);
- nafas olish muammolari, nafas qisilishi;
- balg'am ajralishi;
- xirillab nafas olish;

- ko'krak qafasidagi og'irlik hissi.

Agar sizda ham shunga o`xshash belgilar borligini aniqlasangiz, darhol shifokorga murojaat qiling. Kasallikning oqibatlarini bartaraf etishdan ko`ra oldini olish osonroq.

### **Diagnostika**

Astmani tashxislash va davolash uchun pulmonolog quyidagi tahlillar va tekshiruvlarni buyuradi:

- dastlabki umumiy ko`rik;
- spirometriya;
- pikfloumetriya;
- allergenni aniqlash uchun tahlil;
- jismoniy faollik bilan testlar.

### **Bronxial astmani davolash**



Bronxial astmani davolash quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- kortikosteroid preparatlar;
- ingalyatsiya;

- bronxospazmolitik dorilar;
- mukolitik preparatlar;
- nafas olish uchun mashqlar;
- immunitet tizimini mustahkamlash uchun terapiya.

### **Xavfli jihatlari**

Tez-tez astma xurujlari quyidagilarga sabab bo'lishi mumkin:

- pnevmotoraks (plevra bo'shlig'ida havo to'planishi);
- o'pkaning emfizematoz buzilishlari;
- o'tkir turdagi nafas yetishmovchiligi.

### **Xavf guruhi**

Xavf guruhiga quyidagilar kiradi::

- tez-tez O`RVI, bronxit va pnevmoniya bilan og'riydigan bemorlar;
- adenoid va poliplari olib tashlangan bemorlar;
- allergiyaga moyil kishilar;
- eshakemi, neyrodermit . bilan og'rigan bemorlar.

### **Profilaktika**

Bronxial astma rivojlanishining oldini olish uchun shifokorlarning tavsiyalari:

- kamharakat turmush tarzini olib bormang, ko'proq vaqtingizni uydan tashqarida, toza havoda o'tkazing;
- allergiya keltirib chiqaradigan oziq-ovqatlarni iste'mol qilmang;
- davolovchi mashqlar darslarida qatnashing;
- atrof muhitni zaharlaydigan qo`zg`atuvchilardan saqlaning (masalan, tamaki tutuni).

### **Adabiyotlar:**

- 1. Ziyayeva M.F. Xodjasheva M.D. "Kattalarda hamshiralik parvarishi" 1-qism, "Voris-nashriyot" Toshkent 2014yil.
- 2. Haydarov G'.O. "Ichki kasalliklar" Toshkent, "Abu Ali ibn Sino" nashriyoti, 2002 yil.
- 3. Kalonova I.M. "Kattalarda hamshiralik parvarishi amaliyoti" o'quv - uslubiy qo'llanma, Samarkand, 2008yil.
- 4. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni Saqlash Vazirligining amaldagi buyruqlari

### **Internet saytlari:**

- 1. [www.med.uz](http://www.med.uz).
- 2. [www.minzdrav.uz](http://www.minzdrav.uz).
- 3. [www.medbook.ru](http://www.medbook.ru)
- 4. [www.medicum.ru](http://www.medicum.ru)
- 5. [www.ziyonet.uz](http://www.ziyonet.uz);